

Andrea Ostruzzková: Los pro Bohyni

Karhu se potácela rojem Furů. Všichni ti lidé se kolem ní spěšně míhali, každý máje svůj úkol. Zastavila se uprostřed náměstí. Cítila pomalu, ale jistě rostoucí svíravý pocit v břiše. Nevěděla, co má dělat.

„Karhu!“ z davu se ozval hlas Mary, matky děvčete. „Nemůžeš se tu jen tak plést všem pod nohy!“ Žena k ní přistoupila a natáhla ruku. „Na, dones tohle k Puumovi. Je to látka na zakrytí obrazu. Neotálej a brzo se vrať domů, ať na tebe zbude něco k večeři,“ dodala s úsměvem, hravě rozcuchala dceřiny vlasy a odešla zpět do hučícího davu.

Dívka chvíli očima zkoumala plátno, které držela v rukou. Mělo pronikavě červenou barvu, jakou viděla jen na nebi při zimních západech slunce. Pevně ho sevřela a rozběhla se k malířské dílně Puuma.

Ulice i náměstíčko byly plné lidí. V houstnoucím šeru vypadali jako tančící stíny zabalené do kožešin. Přípravy vrcholily, zítra brzy ráno se bude konat letošní Obřad. Ve vzduchu se mihotala nejistota a strach z nadcházejících hodin. Děvče probíhalo davem, dokud nedorazilo na okraj města k přístavu. U vstupu na molo stály sklady pro úlovky z moře. Za těmito budovami se nacházel malý domek vzhledem připomínající svého majitele. Staříčké a trochu křivé stěny z kmenů stromů a střecha porostlá mechem, vše schováno co nejdál od lidí. Žil zde muž s vlasy barvy mořské pěny – malíř Puuma. Od mola vedla k osamělé chaloupce hustě zasněžená cestička, protože jen málokdo na to místo chodil. Karhu doběhla až ke dveřím. Hlasitě na ně zaklepala a čekala. Po chvíli se s vrzáním otevřely.

„Á, Karhu Ansa, jen pojď dál, děvče, už jsem tě čekal,“ pronesla s upřímným úsměvem vrásčitá tvář, která se objevila za dveřmi. Puuma podstoupil od vchodu a pokynul dívce, aby vešla dál.

Překvapilo ji, že si pamatuje její jméno, přeci jen málokdy opouštěl svůj dům, ale potěšilo ji to. Světnici prostupovala příjemná atmosféra. Kamenný krb v rohu místnosti vrhal na malý pokoj tlumené světlo a barvil vše do teplých odstínů.

Stařec si od Karhu převzal látku a ponoukl ji, aby ho následovala do další místnůstky. Ta působila v kontrastu s první jizbou jako čistý chaos. Na stěnách a zemi se válela prázdná plátna i obrazy v různých stádiích tvorby. Pouze jediné bylo čestně usazené na stojanu. Tento obraz malíř záměrně otočil rubem ke vchodu do pokoje – přesně tak, aby nepovolaní nemohli spatřit jeho obsah.

Puuma došel až ke stojanu a podíval se na Karhu.

„Letošní obraz pro Bedstemor se obzvlášť povedl. Cítím, že je speciální. Bohužel ti ho nemohu ukázat,“ pronesl a pohledem se střídavě díval na plátno a na Karhu ve dveřích. Spatřit malbu bylo přísně zakázáno. Skrývala se v něm podoba samotné Bedstemor, proto jej směl vidět pouze malíř.

„Spěcháš hned zpět za matkou? Uvařil jsem čaj a doufal jsem, že si se mnou šálek vypiješ.“

Přešli zpět do prvního pokoje a posadili se na židle k malému stolu. Stařík jim nalil do hrnků výluh ze sušených lučních kvítek. V krbu jemně praskalo a za oknem foukal vítr. Karhu s radostí usrkávala horký čaj. Puuma držel šálek a pozoroval svíjející se plameny.

„Vlk není zlé stvoření. Neboj se ho. Jestli ho někdy potkáš, pomoz mu, odmění se ti.“ Dědův hlas nebyl nic víc než šepot, jen další tlumený zvuk ve světnici.

Karhu lehce naklonila hlavu a zadívala se na malíře před sebou, snažíc se pochopit jeho zvláštní slova.

„Co tím myslíš? Vlk, to slovo neznám, co to je?“

„Chutná ti ten čaj? Tenhle je můj nejoblíbenější, navíc se po heřmánku krásně spí. Slunce už zapadlo, noc přichází rychle. Nebudu tě dál zdržovat, jistě máš za sebou dlouhý den a na zítřek si musíš odpočinout,“ pronesl hledě z okna s nepřítomným výrazem na tváři.

„Dobře se vyspi, Karhu Anso. Bylo mi ctí tě potkat.“ Vstal od stolu a doprovodil děvče ke dveřím.

Rozloučili se a Karhu se svižným krokem vydala domů. Puumu ráda viděla, měla z něho však pocit, jako kdyby mu něco vázlo na jazyku, jako kdyby jí chtěl cosi povědět, ale nemohl nebo nevěděl jak.

Setřásla zvláštní pocit z nezvyklého setkání a cítila pomalu těžknoucí víčka. Zítra se koná letošní losování. Možná volba padne na člověka, kterého dobře zná. Třeba bude nucena se s někým rozloučit. Na to si rozhodně potřebuje odpočinout.

Vítr od včerejšího večera ještě zesílil, jako kdyby chtěl zabránit následujícímu a zahnat všechny domů. Celá ves ale stála na náměstí před malým pódiem, strnulá a hypnotizovaná děním před nimi. Kolo se zběsile točilo. Všechna čísla vepsaná do jeho krajů splývala v tmavou šmouhu. Jednotlivé výseče se za sebou míhaly rychle a nezřízeně. Skřípající zvuk, který doprovázel otáčení Hefdu, trhal přítomným uši. Nikdo tomu ale nevěnoval pozornost. Zraky přítomných Furů se upíraly na pódium před nimi, kde se právě rozhodovalo o jejich

budoucnosti. Za pár chvil bude jasné, koho z nich si letos ona vybere. Se strachem v očích pozorovali zpomalující se ruletu.

Kdyby Karhu mohla, utekla by odsud. Někam hodně daleko, kde nejsou žádní lidé. Avšak stála jako přibitá u kraje pódia a zírala nahoru. Poprvé od narození ruleta před ní obsahovala i její číslo. Poprvé od narození byla i ona sama v ohrožení. Tato myšlenka v ní vzbuzovala svíravý pocit, skoro jako kdyby se ji někdo snažil rozmačkat. V uších slyšela svůj zrychlený tep. I když byla na furskou zimu zvyklá, nyní mrzla.

Hefd zpomaloval. Jeho řinčení utichalo, o srdcích všech přítomných by se ale dal říct pravý opak. Veškeré zoufalé a dychtivé modlitby směřovaly k tomuto momentu. Jedna z nich dnes nebude vyslyšena.

Zaznělo poslední skřípavé cvaknutí a s ním se kolo zastavilo. „Prosím, prosím, ó Bedstemor, nerozděluj mou rodinu. Nepovolávej si žádného z nás k sobě, ne, ještě ne!“ šeptala si v duchu Karhu. Na nic jiného se nezmohla.

Jeden z konzulů – bývalý rybář Hjort – s bíděně předstíraným klidem a odhodláním přistoupil k Hefdu. Sám měl srdce až v krku a oči se mu mlžily, když vzhlížel k místu označujícímu vybrané číslo.

Náměstím zavládlo hrobové ticho. Moře burácelo vlnami. Vichr svištěl přístavem. Drtivá objetí. Zatajený dech. Vytřeštěné oči. Poslední modlitby.

Štěstěno, stůj při mně.

„Sto dvacet pět!“ ukončil čekání Hjort, nyní s úlevou rozprostírající se po celém obličejí. Toto číslo nepatřilo ani jemu, ani nikomu z jeho blízkých. To však nemohla říct Karhu.

Hjort cítil, jak pevné sevření strachu povolilo. Nahlas si oddechl, nechal ten kámen ze srdce spadnout. Zvedl hlavu, prolétl očima dav a hledal v moři úlevných výrazů ten jeden odlišný. Šokovaný, vystrašený.

A našel. Stála tam sama, pohled zabodnutý na vylosované číslo. Skelné oči, červené tváře, dech zadržnutý v krku.

Ne.

Celá vesnice se zastavila. Čas i veškerý pohyb, vše čekalo a zadržovalo dech společně se zvolenou. Hleděla na nápis před sebou doufajíc, že to není pravda, že si s ní její mysl hraje a že se brzy probudí. Z čísla nespustila oči ani když ji někdo pevně sevřel v objetí. Poznala, že se jí chytila její matka, jakmile se sama vzpamatovala z šoku.

Vítr znovu nabral na síle, proháněl se ulicemi. V davu cosi začalo vřít. Lidé od Karhu ustupovali, jako by je mohla nakazit svým neštěstím.

Hjortovi hlavou hýřily myšlenky připomínající divoké vlny za bouře. Tohle se nemělo stát. Za bránu každý rok už po generace posílali vybrané. Mladší, starší, s rodinou nebo bez ní. Nikdo z nich se nevrátil. Šokovalo ho ale zvolení dítěte.

Když rok co rok zavírali vrata, když škvírou mezi křídly naposledy zahlédl vyvoleného, samotného na druhé straně a se strachem vepsaným do rysů obličeje, nemohl setřást pocit, že jej posílá na jistou smrt. Ten obraz sněhobílých závějí, černé brány a rudého pláště nedokázal dlouhé noci poté setřást z mysli. V hrudi se mu uhnízdil pocit, pro který neznal jméno. Malý oblak temna vnášející chaos do jeho obvykle nudných a monotónních dní, s úpornou ladností brnkající na nervy jako virtuóz na harfu. Vyslat to děvče na druhou stranu za Bohyní bylo prosté šílenství. Bedstemor si to však tak žádala. Vzdor nikdy nepomohl.

„Přineste roucho, obětiny a obraz,“ pronesl Hjort přes zdánlivou jistotu rozhodným hlasem. „A otevřete vrata.“

Sto dvacet pět.

Zastavující kolo a vzlyky matky svírající ji v drtivém objetí. Na nic jiného nemohla Karhu myslet. Hleděla tupě před sebe. Nepohnula se ani když od ní odtáhli nařkající Maru. Nekladla žádný odpor, zatímco přes ni přetáhli červený plášť, znak vyvolených. Šok a strach z nastávajícího dívku vtáhl do neproniknutelné mlhy, která pohltila veškeré dění kolem ní.

Zcela paralyzovanou ji donesli k bráně a do ruky vložili oj saní s dary pro Bohyni. Na naskládaných výrobcích z ovčí vlny, nádobách plných sušených bylinek a uzených ryb se tyčil Puumův obraz zakrytý kusem látky ze stejného materiálu jako plášť, který se jí právě úzkostlivě svíjel v poryvech větru kolem nohou.

Vrátilo se jí vědomí. Zhluboka se nadechla ve snaze ztišit splašené srdce a třesoucí ruce. Narovнала se a pohlédla před sebe na krajinu za bránou. Skalní útesy na obou stranách cesty zastiňovaly dolinu mezi nimi a v dívce vyvolávaly tísnivý pocit. Úzké údolí mířilo jediným směrem, a to přímo rovně. Vše působilo hole a chladně, vůkol jen šedé stěny a bílý sníh.

Na konci její poutě čekalo setkání s bytostí, která ovládala životy všech vesničanů po celé generace, s mýtickým tvorem přinášejícím veškerou slast i strast bytí. Otočila hlavu a očima přelétla dav semknutý na ušlapaném sněhu před bránou. Bez jediného slova se rozloučila se všemi, které kdy měla ráda. Naposledy pohlédla na svou matku. Oči opuchlé,

ruce v křečovitém gestu objímající vlastní trup. Aniž by pohnula ústy, dívčin výraz mluvil za vše.

Odpusť. Budeš mi chybět. Sbohem.

Stočila pohled zpět na cestu před sebou a za zvuků vrzání zavírající se brány zabořila nohu do závěje.

Těžké a pomalé kroky dopadaly na zem. Sníh pod koženými botami křupal. Zima vklouzávala pod kožich a barvila tváře do červena, ale Karhu nesměla zastavit. Kdyby byl jen na okamžik zpomalila pravidelný rytmus nohou, hrozilo by, že se znovu nerozejde. Z rukou již dávno i přes snahu rukavic vyprchal cit. Nyní jak přimrzlé rampouchy křečovitě svíraly oj saní s obětinami pro Bedstemor.

I když se její tělo brodilo bílou tmou, mysl se zas a znovu vracela do slunných, lučným kvítím provoněných dní. Vzpomínky na letní večery a zimní ledové noci v kruhu přátel a rodiny v ní vyvolávaly zvláštní pocit. Štěstí to nebylo, i když se musela usmívat. Smutek také ne, avšak slzy jí na tváři tvořily zmrzlé cestičky. Chtěla se vrátit.

Práskla saněmi a otočila se čelem ke stopám, které za sebou nechávala. Z posledních sil se rozběhla. Zakopávala o sněhové závěje, vítr ji ostře šlehal do tváří. Nevnímal to. Jediné, co znělo jako poplašný zvon v její mysli, bylo zoufalé „Domů, domů!“.

Probrala se ze snění. Stále šla vpřed, saně úpěnlivě skřípěly na pozadí. Nemohla se vrátit. Nesměla. A tak jí nezbyvalo nic jiného než se prodírat bílou stěnou vstříc nejistému osudu.

Chumelení už dlouho nepřestávalo. Vítr svištěl, vyváděl dívku z rovnováhy. Malá postava v červené kápi, vůkol nic než světlá tma. Jak první kapka krve, tichá předtucha. Karhu hleděla pod sebe, obličej zkřivený zimou a steskem. Mohla zvednout hlavu a podívat se na útes vedle sebe. Mohla spatřit pár černých očí opětujiících ono gesto. Pár očí, které ji už nějakou dobu pozorovaly. Třeba by zjistila, že za bránou není sama. Někdy je ale lepší nevědět.

Potácela se dál, prodírala si cestu nekonečně narůstajícími závějemi. Oční víčka těžkla, stejně tak promrzlé nohy. Vyčerpání cíhalo za kupami sněhu, pozorovalo každý dívčin pomalý krok. Čekalo na správný okamžik, kdy bude moct vyskočit zpoza duny a svalit ji na zledovatělou zem. Stáhnout děvče v plášti do jejího sněhobílého hrobu. Vítr duněl koridorem, nemilosrdně šlehal a vyl, zpomalující jakýkoliv pohyb vpřed do téměř nemožného. Karhu se prala s nepřízní počasí i sama se sebou. Rvala se za každý další krok ze všech zbylých sil, jak nejlépe dokázala. Nestačilo to.

Kolem se prohnal obzvlášť prudký poryv větru. Nohy se podlomily. Dopadla tvrdě. Náraz jí vyrazil dech a rukou vystřelila ostrá bolest. Chvíli se marně snažila nabrat vzduch do plic. Oči jí zalily slzy zoufalství. Cítila pochybnosti bublající na povrch. Hlas v hlavě šeptal bodavá slova: „Nemáš na to, nezvládneš dojít do cíle.“

Podářilo se jí zhluboka se nadechnout. Ledový vzduch v hrudi štípal. Chtěla se zvednout, opřela se, ale poraněná ruka ji zradila. Děvče se neubránílo vzlyku z bolesti a padlo zpět do sněhu. Nemůže tady zůstat ležet. Zmobilizovala veškeré své zbylé síly a doplazila se k útesu, saně táhla vedle sebe. Zády se opřela o kamennou stěnu, nohy pokrčila a přitiskla k hrudi, omrzlé tváře schovala do třesoucích se dlaní. Vyčerpání vycítilo správný moment k útoku a využilo situace. Chytlo dívku pevně, své tesáky zarazilo hluboko do už tak ochablého těla.

Karhu se snažila bojovat s malátností, využít chladný vzduch k zahánění narůstající únavy. Zatřásla hlavou, rukama objala své nohy a zaklonila hlavu. Hleděla vzhůru na mraky divoce se honící po obloze. Ze rtů se jí vydral frustrovaný smích, ale okamžitě zamrzl a jako kámen spadl mezi kupy sněhu.

„Takže tohle je ono. Takhle já skončím,“ proletělo jí hlavou. Nespouštěla pohled z šedavých mraků a padajících vloček nad sebou. Zavřela oči, vysílená přijala to, co ji nevyhnutelně čeká. Zima zahalená do bílého hávu k děvčeti konečně přistoupila, setřela jí slzy a přivinula k sobě do pevného ledového objetí. Se zpomalujícím se dechem a bušením srdce se zklidňovala i vichřice. Pomalu a jistě utichala do momentu, kdy z ní nezbylo nic než pouhý jemný vánek pohrávajícím si s padajícími vločkami jako malé dítě.

Klid narušilo odfrknutí. Karhu pomalu otevřela unavené oči. Na cestě v místě, kam před nějakou dobou spadla, stál a přešlapoval neznámý tvor. Trochu jí připomínal ovce, které ve vesnici chovával její děda spolu s dalšími pastýři. Mohutné chlupaté šedé stvoření na čtyřech nohách, které však nekončily kopyty, ale něčím, co zdánlivě připomínalo veliké králičí tlapky. Ocas to také mělo delší, chundelatý a dosahující skoro až na zem. Nejvíc dívku ale fascinovala tvorova hlava. Špičatý tmavý nos posazený na úzké protáhlé tlamě a pár trojúhelníkových uší, pozorně nastražených jejím směrem. Povědomé černé oči se hypnotizujícím pohledem vpíjely do jejích, pozorovaly ji.

Karhu si vybavila nedávné setkání s Puumou, jeho nesmyslné mumlání o něčem, co nazýval „vlk“. Myšlenky jí naplnila jistota, že jeden právě stojí před ní. Vlk zahýbal čenichem, otevřel tlamu a předvedl tak čelisti plné ostrých zubů a červený jazyk nyní vyplazený ven. Dívka se pohybu zvířete lekla a přitiskla se celým tělem na skalní stěnu za jejími zády, oči nespouštějíc z tvora před ní. Bytost stočila hlavu na stranu. Karhu následovala

jeho pohled. Vlk hleděl na saně vedle ní, znovu začenicchal a jazykem si olízl tlamu. Děvče po chvíli přemýšlení natáhlo ruku a z nádoby na voze vytáhlo jednu uzenou rybu. Podrželo ji před sebou, a když vlk mlaskl a přistoupil o krok blíž, Karhu mu sledě hodila. Tvor uskočil dozadu, vyplašený prudkým pohybem, rozběhl se ale k nabízenému jídlu a po očichání jej jedním soustem spolkl.

„Chutná ti to?“ zeptala se dívka. K Bohyni se nemá šanci dostat. Rozhodla se proto, že všechny ryby nabídne vlkovi. Postupně se natahovala do nádoby před rudým plátnem s obrazem. Uzenáče brala po jednom a házela je na zem. Vlk radostně skákal okolo a hltal popadané ryby.

„Víc toho bohužel nemám, pokud bys snad nechtěl květiny,“ prohodila po hození posledního sledě. Vlk, který doposud spokojeně oddechoval s vyplazeným jazykem, zavřel tlamu a naklonil hlavu. Prohlížel si dívku zkoumavým pohledem. Vítr znovu nabíral na síle a z popelavých mraků se spustilo chumelení. Vločky dopadaly vlkovi na srst, v tmavě šedé se třpytily bílé tečky jako hvězdy na noční obloze.

Vlk opatrně kývl hlavou a díky několika dlouhým skokům zmizel. Karhu opět obklopila samota. Zavřela oči a pustila stavidla myšlenek, které během okamžiku zaplavily její vědomí.

Vzpomínala na radostné dny ve vesnici, na úsměvy přátel a pokojné šplouchání moře za bezvětřných dní, zatímco zima okolo ní narůstala.

Přemýšlela o matce, o jejich posledním rozloučení a o trápení, jímž si Mara musí procházet.

Představovala si klidné praskání polen v hořícím krbu. Plameny ladně tančily kolem dřeva a naplňovaly místnost odstíny oranžové. Sahaly čím dál výš a výš, úměrně s rostoucím chladem rozšiřujícím se v dívčině hrudi. Vítr a oheň ji ukolébaly k smířlivému bezvědomí.

Občas se setkáme se situacemi, které přichází naprosto neohlášeně a zásadně ovlivní náš život. Když se na tyto momenty díváme zpětně, dochází nám, že stačilo málo – například jedno jiné, možná zdánlivě nedůležité rozhodnutí – a naše cesta by se ubírala jiným směrem. Toto uvědomění do Karhu narazilo vší silou poté, co se probudila. Dýchala a srdce jí stále bušilo. Navíc nepocítovala štiplavý chlad, pouze tíhu na celém těle.

Otevřela oči a pochopila, odkud se tlak bral. Vlk na ní ležel schoulený, jeho srst sloužící jako teplá deka. Jakmile si všiml, že se probudila, skočil do sněhu a hravě běhal kolem. Poskakoval jako šáša z krabičky, dívka se musela jeho počínání smát. Počasí se vyjasnilo, vlk

byl jediný element, který vířil vločkami. Hbitě přiskočil k saním, vzal do tlamy rudé plátno, hravě zavrčel a pelášil pryč, látka jako závoj.

Karhu na něj zavolala, ať se vrátí, ale bez odezvy. Vlk zmizel v dáli.

Věděla, že je to zakázáno, avšak zvědavost zvítězila. Pohlédla na nyní odkrytý obraz. Výjev, jenž se na plátně nacházel, ji překvapil. Dle tradice Puuma i všichni malíři před ním vypodobňovali Bedstemor, božstvo, které vesničanům od nepaměti řídilo životy. Dívka proto čekala, že spatří podobu mýtické bytosti, že pohlédne do tváře Bohyně. To vše mělo být v obraze ukryto. Celá pravda o síle, jež vládne lidem a rozhoduje o jejich činech. Obraz však byl prostý. Malba znázorňovala cestu za bránou. Mezi šedými útesy a závěji sněhu stála postava v červené kápi. Žádný bůh, ale člověk.

Karhu pochopila pravdu skrytou v obraze. S nově nabytou silou a energií kolující v žilách vstala a vydala se zpět do vesnice, zbavena strachu z Bedstemor.